

La pervivència de les províncies

JOSEP
OLIVERAS I
SAMITIER

PROFESSOR DE
GEOGRAFIA. URV

Tots els països sobirans tendeixen a subdividir-se en unitats menors, amb la finalitat per part dels grups i persones que detenen el poder d'administrar millor tot el territori i també controlar-lo, no fos el cas que la societat d'alguna de les divisions territorials pretengués seguir un camí diferent del marcat des de l'autoritat central.

Els romans van anomenar *provincies* els territoris conquerits fora d'Itàlia, perquè eren països aconseguits amb victòries militars, d'aquí *pro vinciae* (per victòria), els quals quedaven subjectes a les lleis romanes i eren administrats per un governador. A partir dels romans la paraula *provincia* ha designat una unitat administrativa i política utilitzada per diferents reialmes i estats per organitzar la seva governació.

Avui en dia hi ha províncies com a divisions governatives a països tan diferents com el Canadà, els Països Baixos, Indonèsia o Mongòlia, entre molts altres, independentment que el nom sigui igual o es pronuncii i s'escriuigui d'una altra forma.

A Espanya la Constitució del 1978 fixa que l'Estat s'organitza territorialment en municipis, províncies i comunitats autònomes. Les províncies han de servir per al compliment de les activitats de l'Estat i l'alteració dels límits provincials ha de ser aprovada per les Corts Generals. O sigui, que en el mateix moment en què s'empenia una nova organització estatal, per mitjà de les autonomies, es mantenia una vella divisió que feia més de 150 anys que durava. I quan unes demarcacions polítiques administratives fa molts anys que funcionen, tendeixen a estructurar el seu territori de tal manera que canviar-les per unes altres no es gens fàcil i només això tendeix a produir-se si hi ha tota una altra sèrie de canvis econòmics, socials i polítics que ho precipitin.

A l'Espanya del l'edat moderna, l'organització politicoadministrativa i judicial era molt complicada, a causa de la matei-

xahistòria dels territoris i el manteniment de les antigues jurisdiccions senyorials. Les fronteres d'aquestes eren també enrevessades amb nombrosos enclavaments i discontinuïtats, de tal forma que els governants il·lustrats presentaren projectes per racionalitzar la governació del territori com una de les formes de modernitzar l'Estat.

El canvi es produí sota la influència de la Revolució Francesa, que donà als ciutadans del país veí els mateixos drets i deures, visquessin on visquessin, i creà una divisió en departaments perquè les lleis

es fessin complir per igual en cadascun d'ells.

Aquesta idea progressista va ser recollida per les Corts de Cadis i es feren els primers projectes d'una divisió política més racional que l'existent, en què l'extensió superficial de les províncies s'equilibrés amb la seva població. El 1822 s'aprovà una primera divisió que, a més a més dels criteris anteriors, va tenir en compte tota una altra sèrie de factors, com les lleis i els costums del territori, la seva riquesa, les comunicacions, etc. Aquesta versió amb modificacions posteriors és la que final-

A Catalunya l'única

disconformitat va ser la

d'algunes ciutats que volien

ser capitals com Reus i Tortosa

ment aprovà el 1833 Javier de Burgos com a ministre de Foment, i que amb retocs és la que ha arribat a regir fins avui dia.

A Catalunya la creació de les quatre províncies va ser ben acceptada, perquè no modificava les fronteres del Principat, i les úniques disconformitats van ser les d'algunes ciutats que volien ser capitals (com el cas de Reus i Tortosa) i la de l'Ajuntament de Barcelona, perquè, en deixar de ser capital única de tot el Principat i perdre jurisdicció territorial, podia minvar en població i perjudicar els arrendadors d'habitatges.

La idea que les províncies van en contra de la unitat de Catalunya no agafaria forma fins a l'últim quart del segle XIX i especialment com a resposta a la figura repressora, anticatalanista i centralista que exercien els governadors civils. La dictadura de Primo de Rivera i els governs franquistes van reforçar el paper de la província i del seu governador, independentment que els territoris provincials amb el pas del temps van anar adquirint personalitat i identitat pròpia, i així es reconeixien com a lleidatans i gironins habitants de les províncies esmentades que no habitaven pas a la seva capital, el mateix passava a la província de Barcelona i potser amb no tanta intensitat també a la de Tarragona.

En temps de la II República els governadors civils a Catalunya subsistien fins al gener del 1934 i les antigues províncies continuaven existint com a demarcacions de serveis del Govern, del poder judicial o de la mateixa Generalitat, independentment de ser circumscripcions electorals. La promulgació de la divisió en comarques i regions del 1936 no va fer pas desaparèixer el substrat provincial.

Amb la Generalitat restablerta, una llei de transferència urgent i plena de les diputacions a la Generalitat va ser rebutjada pel Constitucional l'any 1981, i una altra llei de l'abril del 1987 preveia que en tres mesos es presentaria una proposta al Parlament per alterar els límits provincials i integrar les quatre províncies en una de sola anomenada Catalunya, i que es formaria una organització perifèrica de la Generalitat a partir de no menys de cinc regions. L'intent de substituir-les per vegueries ha quedat també paralitzat. Com es veu, tant aquí com en altres països el temps passa, però les províncies (*pro vinciae*) sobreviuen.

LÍNEA ABIERTA

¿Hacemos sacrificios?

ENRIQUE ARIAS
VEGA
Periodista

Hay gente que lo está pasando realmente mal y aguanta la crisis como puede. Otros, en cambio, presumen de hacer sacrificios que sólo evidencian su propia necesidad.

En un periódico de amplia difusión leo insólitos testimonios de presuntos afectados por los recortes, como el de quien ya no viaja al extranjero y se limita tan ricamente a conocer España. Otro cuenta que ya no se hará un chalet con jardín, y un tercero, que ha cambiado su contrato de ADSL por uno más barato, como si eso no fuese lo normal con crisis o sin ella.

La prueba de que no nos sacrificamos lo suficiente es que durante el último año el uso del transporte público en España sólo ha aumentado el 2%, y eso que partíamos de cotas inferiores a las del resto de Europa. Pero, ¿por qué hemos de considerar un sacrificio utilizar el metro, compartir el automóvil para ir al trabajo, cambiar de compañía eléctrica o vivir en un piso de alquiler cuando eso es lo habitual en países más ricos que el nuestro?

Nuestra capacidad de renuncia no parece, por consiguiente, demasiado elevada. Probablemente, se debe a que conside-

ramos derechos irrenunciables algunas conductas no sólo prescindibles sino ajenas a los hábitos de los ciudadanos de otros países: uso individual del coche privado, derroche de la energía doméstica, puentes festivos cada dos por tres, excesivo absentismo laboral...

Por eso mismo, los ciudadanos que de verdad sufren dramáticamente la crisis económica en sus carnes no arman el bochinche que debieran. En cambio, otros, por el simple hecho de comportarse ya como cualquier sueco o cualquier holandés, son los que paradójicamente ponen el grito en el cielo.